

UIT DE HISTORIE VAN KOEDIJK

door J.P. Geus

II. Het Groot Noord Hollandsch Kanaal.

Reeds spoedig na het ontstaan van het Koninkrijk en het herstel van het handelsverkeer, ontstond er behoefte om Amsterdam een betere verbinding met de zee te bezorgen. Door de droogte Pampus, was deze havenstad voor grotere schepen bijna onbereikbaar geworden. Ook windstilte en tegenwind waren er vaak oorzaak van, dat binnenkomende schepen van het Marsdiep naar Amsterdam nog weken lang onderweg waren. Daar de kortste verbinding met de Noordzee, het doorgraven van de duinen tussen Haarlem en Beverwijk, voor onmogelijk werd gehouden, besloot men een kanaal in de lengte te maken. Het ontwerp was reeds in 1817 gereed en werd gemaakt door de Inspecteur Generaal van 's Rijkswaterstaat, Jan Blanken Jansz. Over grote delen zou gebruik worden gemaakt van bestaande wateren, onder andere gedeelten van de ringvaarten van de Beemster en de Schermer en vanaf Alkmaar tot de Zijpersluis, van de Koedijkervaart.

Aan het kanaal werd gewerkt van 1819 tot 1824. De totale kosten beliepen elf miljoen gulden, waarvan de stad Amsterdam een miljoen voor haar rekening nam.

Zie hier in grote trekken de geschiedenis van het ontstaan. Als we ons dan realiseren dat alle grondwerk in die dagen met spade en kruitwagens moest worden uitgevoerd, dan beseffen we dat hier honderden arbeiders aan gewerkt moeten hebben.

Vreemde arbeiders te Koedijk.

Na de kerkeraadsvergadering van 26 maart 1822, werd in de notulen van de Herv.kerk te Koedijk genoteerd: "Besloten om heden uit hoofde van drukke werkzaamheden in deze gemeente, bij het graven van het kanaal en de menigte vreemdelingen onder ons, geen huisbezoek te doen." Hoe groot het aantal vreemdelingen wel was, blijkt enigszins uit de registers van de Burgelijke Stand. Doordat de arbeiders van heinde en verre kwamen, waren zij genoodzaakt om hier tijdelijke verblijven te betrekken. Van hun aanwezigheid getuigen de registers van geboorte en overlijden.

In de periode van 21 mei 1821 tot en met 15 april 1823 werden uit 38 ouderparen, die bij de werkzaamheden aan het kanaal waren betrokken, 39 kinderen geboren. Als beroep van de vader werd aanvankelijk meestal vermeld, "arbeider Groot Amsterdamsch Kanaal", later "arbeider Groot Kanaal" of "Groot Noord Hollandsch Kanaal". De woonplaats van het ouderpaar werd meestal omschreven als: "thans te Koedijk hun verblijf houdende in een keet". Huwelijken van Kanaalarbeiders kwamen in dat tijdvak te Koedijk niet voor. Van 30 juni 1821 tot en met 23 jan. 1823 kwamen onder deze tijdelijke bevolking 34 sterfgevallen voor. Er stierven 16 kinderen in de leeftijd van 9 dagen tot 14 jaar, 14 ongehuwde mannen van 20 tot 66 jaar, 2 gehuwde mannen van 36 en 58 jaar en 2 gehuwde vrouwen van 22 en 42 jaar.

Bij de overlijdens aangiften traden af en toe medearbeiders als getuigen op en ook zij zijn dus met naam en leeftijd bekend.

In het korte tijdvak van nog geen twee jaar, werden op deze wijze 83 verschillende volwassen mannen genoteerd, die bij de werkzaamheden aan het kanaal betrokken waren;

Verdeeld naar beroepen waren het:	Verdeeld naar leeftijden waren het:
77 arbeiders van 20 tot 66 jaar	35 mannen van 20 tot 30 jaar
2 onderbazen van 22 en 40 jaar	24 mannen van 30 tot 40 jaar
1 schoenmaker van 27 jaar	18 mannen van 40 tot 30 jaar
1 kleermaker van 54 jaar	3 mannen van 50 tot 60 jaar
1 koopman van 30 jaar	2 mannen van 60 tot 66 jaar
1 timmerman van 31 jaar	1 man geen leeftijd bekend.

Deze 83 volwassen mannen zijn dus personen, wiens naam min of meer toevallig vastgelegd is, doordat zij in aanraking kwamen met de Burgelijke Stand. Het werkelijk aantal aanwezige vreemde arbeiders moet hiervan een onbekend veelvoud zijn geweest.

Bij de overlijdens aangiften was slechts in 19 van de 34 gevallen de geboorteplaats van de overledene bekend. Om een indruk te geven omtrent de herkomst der arbeiders volgen hier de geboorte plaatsen in alfabetische volgorde. Het zijn: Belm, Brakel, Breda, Dordrecht, Hardinxveld, Den Helder, Lekkerland, Oudorp, Putte (N.B.), Roonseveer, Roskarren, Streefkerk, Termonde, Vollenhoven, Wachten in Munsterland, Weesp, Wilsum, Woerden en Zanten.